

שיח חברים
כל ישראל
בני מלכים

אדר ב'
תשע"ט

”הַמָּה הַיּוֹצְרִים וַיֹּשְׁבֵי
נִטְעִים עִם הַמֶּלֶךְ
בְּמִלֵּאכְתּוֹ”

”הקב”ה נמלך
בנשמותיהם של צדיקים
וברא את העולם”

”אני לא אזכר כלום, ואני נותן לכם מתנה
שתהיו כמוני, ונעשה שם שמחה גדולה
וחדווה רבה מאד”

תוכן השיחה:

כל ישראל הם בני מלכים

לזכור בסוף אחרית הימים את התחלת ההמלכה | עם מרדכי נמלך יותר תחילה, והוא מודיע: יש לך תפקיד עולמי | ההתפארות של הקב"ה בישראל: שהם עקשנים | ה' עשה שהסט"א תבלע אותנו כדי שנעשה את כל העולם יהודים | ככל שיש לאדם נשמה גבוהה יותר הוא מרגיש את עצמו יותר מסכן, יותר מיוסר באחרית הימים. | תפילה בבחינת דין: שככל שמתפלל יותר הוא יותר ברוגז | התבודדות אמיתית: שהאדם לא מרפה | בחודש העיבור ממתיקים את כל הכעס | כל העצות של רבינו הם רק פירושים לשיר החדש | כפי שאדם מחזק עצמו כך מקבל אורו של הצדיק

נספח א': בפורים מקבל מרדכי רשות לגלות את הסוד

"פרה אדומה" כונסת את כל ישראל | הצדיקים מטאטאים את כל העולם ונשארים נקיים | מתי אי אפשר להזיק לאדם? מתי שהוא מכוסה | כל פעם שהאדם מתפלל הוא זוכה לפרה אדומה | "אם אתה רוצה אין אתה משוגע" | דווקא בפורים, במקום הכי גבוה, צריך רק לפייס ולפייס

נספח ב': שירת "איה"

דווקא מזה שלא רואים את ה' עושים התיקון הכי גדול בעולם | בתוך ה"איה" יש הצעקה הכי גדולה והשירה הכי גדולה | תתחזקו לבד. אל תחכו שמישהו אחר יחזק אתכם | בפורים כל אחד מייצר לבד את השירה מתוך הצעקה

כל ישראל הם בני מלכים

עפ"י מאמר י"ז בליקוטי מוהר"ן

לזכור בסוף אחרית הימים את התחלת ההמלכה

תורה י"ז, זה תורה של פורים. רבינו אומר שם שכל אחד היה ב"המלכה תחילה", מה זה "המלכה", הקב"ה נמלך עם כל אחד לברוא את העולם, מה זה נמלך? רבינו אומר שם: "עצה", שעם כל אחד נמלך בעצה תחילה.

יש פסוק ידוע שתמיד מביאים את זה: "המה היוצרים וישבי נטעים עם המלך במלאכתו", "שהקב"ה נמלך בנשמותיהם של צדיקים וברא את העולם", אז כל אחד היה בהמלכה, אפילו היהודי הכי פשוט היה בהמלכה.

מה זה "המלכה"? "מלכות". כל אחד הקב"ה הוריד אותו לבחינת מלכות, ומשם לזכור את ההתחלה שלו. כל אחד שיזכור את ההתחלה. אפילו שהוא יהיה בסוף, "סוף דבר הכל נשמע", שאפילו כשיהיה בסוף, הוא יחזור בחזרה להתחלה.

זה עיקר העבודה של האדם, שאפילו ש"תעיתי כשה אובד", אף על פי כן הוא יזכור את ההתחלה. זה העבודה הכי קשה. כמה שהאדם יותר נזקן, הוא יותר שוכח את ההתחלה. זה הטבע של האדם.

אז באמת כל הצדיקים עובדים שהאדם תמיד יזכור את ההתחלה, כל תורה ותורה שהם מגלים, זה עצות, "מים עמוקים עצה בלב איש", אז מה הם אומרים להאדם: 'תדע לך, שאתה חושב שאתה בסוף, אתה לא בסוף'.

כל תורה ותורה שהאדם לומד, אז מה הוא רואה שם, שתי דברים; הוא רואה שם את הרצון של השי"ת, והוא רואה מה שהקב"ה ברא; יש רצון של השי"ת שזה מופשט מהבריאה, מה שהקב"ה לבד עושה, ויש דבר שהקב"ה התלבש בזה. הרצון של השי"ת זה דבר כללי, הקב"ה רוצה אין

סוף, אבל הוא התלבש באיך סוף דברים, כל דבר זה רצון אחר. אז דווקא מתוך הפרטים, האדם צריך לחזור להתחלה, וזה העבודה הכי קשה, מ"ההמלכה", מה"מלכות", מהפרטים, לחזור לרצון של השי"ת.

אז כל תורה ותורה שהאדם לומד, כל דבר שהאדם עושה, מצוות, אז זה כלי איך שהוא יזכור בחזרה את ההתחלה.

בשביל זה רבינו אמר לרבי נתן על התורה הזאת, שאם האדם מתבונן על כל דבר, למה הקב"ה עשהו במחשבה תחילה, אז כל התאוות מתבטלות ממנו. למה, כי כל התאוות באות כי האדם מתנתק לו ההתחלה מהסוף, אם הסוף מנותק מההתחלה - שהיה לזה רצון של השי"ת - אז הוא רואה כל כך הרבה פרטים, זה מעייף את הרוחניות של האדם, והאדם נכנס לעולם הזה.

אבל כמה שהאדם מרענן את עצמו, הוא יודע שכל הפרטים האלה בא מרצון פשוט, אז לאט לאט הוא מקשר את כל פרטי הבריאה לרצון העליון.

ה' נמלך עם מרדכי יותר תחילה, והוא מודיע: יש לך תפקיד עולמי

זה היה בפורים.

אז רבינו אומר כך: באחרית הימים, הסטרא אחרא לוקחת את האדם, ובולעת אותו. היא שמה אותו בתוך הזיכרון שלה, היא מכניסה אותו לתוך המוח שלה. לא די שאני לא זוכר את ההתחלה שלי, אלא שאני נכנס לתוך הזיכרון של הסטרא אחרא, שער החמישים של הסטרא אחרא, והיא לוקחת את כל הנשמות ובולעת אותם לתוך הזיכרון - המוח של הסטרא אחרא, זה תכלית השכחה - אז לא שהוא שוכח סתם בגלל שעברו הרבה שנים, אלא שהוא נכנס לתוך השכחה של הסטרא אחרא.

כמו שידוע, ש"זכור" זה ייחוד של "אבא ואמא" בגימטריה, ו"שכחה", כמה שיותר שכחה, זה

בשביל זה רבינו אמר לרבי נתן על התורה הזאת, שאם האדם מתבונן על כל דבר, למה הקב"ה עשהו במחשבה תחילה, אז כל התאוות מתבטלות ממנו. למה, כי כל התאוות באות כי האדם מתנתק לו ההתחלה מהסוף, אם הסוף מנותק מההתחלה - שהיה לזה רצון של השי"ת - אז הוא רואה כל כך הרבה פרטים, זה מעייף את הרוחניות של האדם, והאדם נכנס לעולם הזה.

הפוך, זה סטרא אחרא. בשביל זה כתוב "זכור את אשר עשה לך עמלק, לא תשכח", שהגאולה תהיה כשיהיה "זכור" ו"לא תשכח".

באחרית הימים נהיה הדבר הזה, שהאדם נבלע בתוך הסטרא אחרא, ולא שייך שהוא יזכור בכלל. כך האדם יש לו קצת זיכרון והוא יכול להזכיר את עצמו, ככה האדם לא יכול להיזכר, הוא נמצא בתוך הבליעה.

בהרבה תורות רבינו אומר, שהאדם נבלע בתוך הסטרא אחרא. בתורה נ"ו, בתורה ח' חלק ב', שלא די שהאדם נפגע מהסטרא אחרא, אלא שהוא בלוע שם, שאפילו שהוא כבר עושה מצוות, אבל אין לו כבר שום קשר עם הזיכרון הזה.

זו הסכנה, זה הצרה הכי גדולה בעולם, שהאדם בלוע בתוך הדבר הזה. לזה קורא רבינו בתורה נ"ו "הסתרה שבתוך הסתרה", הוא כבר לא יודע בכלל שיש דבר כזה שהוא צריך להזכיר את עצמו במשהו, הוא נמצא בתוך המוח של הסטרא אחרא - במקום שיהיה בתוך המוח של הקדושה, זיכרון דקדושה, הוא נמצא בתוך המוח של הסטרא אחרא.

אז מה הצדיק עושה, רבינו אומר, שמרדכי הצדיק, זה שהוא זכה לזיכרון ש"הוא לא זוכר כלל", שהוא קודם הזיכרון אפילו דקדושה, האם כתוב שהתיעצו איתו אם לברוא את העולם, אז כל אחד - כך אומר רבי אברהם בן רבי נחמן בתורה כ"ב - כל אחד לפי דרגתו, ההמלכה שלו הייתה יותר עמוקה. אז אם נמלכו בכל הצדיקים, בכל היהודים, אז עם מרדכי נמלכו הרבה יותר עמוק, שהוא יקבל על עצמו לתקן את כל היהודים.

אבל מה הוא עושה? הוא כל הזמן מוסר את הנפש שהוא משכיח מעצמו את כל מה שהיה עד עכשיו, ובוז הוא משכיח מעצמו את כל מה שהיה עד עכשיו, אז הזיכרון שלו יותר פועל כביכול, הוא יותר הולך עד לזיכרון שבתחילת כל ההתחלות, עד שהוא רואה שם את התפארת של עם ישראל. זה אומר שם רבינו, (תורה יז), שהצדיק, איך הוא מביא את הרצון של הקב"ה לכל העולם, על ידי שהוא מגלה את ההתפארות. היות שהוא זכה לזיכרון הכי עליון, ושם הוא רואה איך שהקב"ה התייעץ עם כל אחד ואחד מישראל, הצדיק אומר לכל אחד ואחד שהקב"ה מתפאר בכל אחד ואחד, ממילא משם תזכור את הרצון של השי"ת.

ההתפארות של הקב"ה בישראל: שהם עקשנים

אבל הצדיק הזה שזכה להגיע לזיכרון הכי העליון, ושם, בזיכרון הכי העליון, שם הייתה ההמלכה, שם היה שהקב"ה נמלך בנו. אף אחד לא יכול לראות את זה, אנחנו בלועים. באחרית הימים הם בולעים אותנו כל הזמן, כל הזמן אנחנו רוצים להיות צדיקים, אבל זו גזירה, שהקב"ה

גזר שנהיה בלועים. אפילו היהודי הכי צדיק היום, הוא נקרא שהסטרא אחרא מקיפה אותו, בלי שירצה הוא מוקף מזה, וברגע שהוא מוקף, אז מה שרק יעשה, הוא לא יכול להיזכר.

מה הקב"ה עושה, הצדיק הזה, שהוא זוכר את ההתחלה, הוא אומר: 'אני יודע שבהתחלה כולם היו שם. אפילו שעכשיו הם שכחו, הם כולם היו שם. אפילו שהם שכחו, אני כן יודע'.

אומר רבי נתן בהלכות ברכת המזון, שההתפארות של הקב"ה בעם ישראל, זה לא ההתפארות שהם באמת צדיקים, אלא שהם עקשנים. הקב"ה מתפאר בנו בעקשנות שלנו, הוא מתפאר בזה יותר מבמעשים שלנו. זה שהאדם עקשן אפילו כשלא הולך לו, כך מגלים את ההתפארות.

מה איכפת להקב"ה להתפאר במעשים שלנו? למה הוא צריך להתפאר בעקשנות שלנו - שאנחנו רוצים דווקא ולא הולך לנו - עד שהוא צריך להתפאר בעקשנות שלנו?

אבל העקשנות שלנו, הכוונה, שאפילו שאני אומר "תעיתי כשה אובד בקש עבדך", באמת שכחתי, אבל "כי מצוותיך לא שכחתי", ה"צוותא" שהיה לי למעלה בזיכרון, זה "לא שכחתי". אמנם תעיתי ב"מלכות", בפרטים, שם קשה לי לקיים, אבל יש לי משהו, הצוותא שהיה לי למעלה למעלה בזיכרון, זה "לא שכחתי", זה לא שייך לשכוח. אפילו שנראה שאני כן שכחתי, אפילו שנראה שכן שכחתי, לא שכחתי.

למה? אומר רבינו בתורה ח' חלק ב', שברגע שהצדיק נכנס לתוך הבליעה של הסטרא אחרא, לא די שהסטרא אחרא מקיאה את נשמות ישראל, אלא היא מקיעה גם את עצמה. מה איכפת לי אם היא מקיעה את עצמה, אם היא מקיעה את עם ישראל? פה רואים נפלאות ה'. זה שהקב"ה עושה שהסטרא אחרא תבלע את כל נשמות ישראל באחרית הימים, שהאדם כבר לא יודע שהוא שייך לזיכרון העליון, אפילו צדיקים גמורים, עצם הדבר שנמצאים באחרית הימים, אז האדם מוקף. כמה שהוא משתדל, הוא מוקף. כל מה שהוא עושה, הוא מוקף.

אומר שם רבינו הענין של "להפוך", שכל מה שאנחנו ניבלע שם, הצדיק יודע, שזה לבד היתה ההמלכה שלנו, בזה לבד הקב"ה התייעץ איתנו, שאנחנו מוכנים להיכנס לתוך הבליעה של

אומר רבי נתן בהלכות ברכת המזון, שההתפארות של הקב"ה בעם ישראל, זה לא ההתפארות שהם באמת צדיקים, אלא שהם עקשנים. הקב"ה מתפאר בנו בעקשנות שלנו, הוא מתפאר בזה יותר מבמעשים שלנו. זה שהאדם עקשן אפילו כשלא הולך לו, כך מגלים את ההתפארות.

הסטרא אחרא, כדי לעשות יותר ממה שהקב"ה כביכול עשה.

הקב"ה עשה שאנחנו נהיה צדיקים, "ועמך כולם צדיקים", אבל קיבלנו על עצמנו לשבח את הפעולות של השי"ת. הקב"ה ברא רע גמור, הוא ברא שכחה, ואנחנו קיבלנו על עצמנו להיכנס לתוך השכחה, כדי שבשעה שאנחנו נצא משם הם גם יתהפכו לתוך הקדושה. זה הצדיק מודיע לכל אחד ואחד, שהקב"ה רצה שאנחנו ניכנס לשם.

ה' עשה שהסט"א תבלע אותנו כדי שנעשה את כל העולם יהודים

בפורים הצדיק אומר לכל אחד ואחד, שזה מה שהקב"ה עשה שאנחנו ניבלע בתוך הסטרא אחרא, הוא מודיע לנו את הגדולה שלנו, ברגע שאנחנו נתעקש, שאפילו שאנחנו בתוך הבליעה של הסטרא אחרא, אף על פי כן אנחנו נרצה את השי"ת, אז לא די שאנחנו נצא משם, אנחנו יש לנו תפקיד עצום, כל אחד הוא רבי הכי גדול בעולם – באחרית הימים כל אחד נהיה הצדיק הכי גדול. איך הוא נהיה צדיק? הוא גורם שהסטרא אחרא תקיא גם את עצם חיותה.

זה הסוד של ראש השנה. שבראש השנה, לא די שאנו יוצאים מהסטרא אחרא, אלא שאנחנו הופכים את הסטרא אחרא לתוך הקדושה: "ורבים מעמי הארץ מתייהדים", שכל העולם מתייהדים, "ונהרו אליו כל הגוים".

אם לא היינו בלועים בתוך הסטרא אחרא, אז היו צריכים רק לנער אותנו ולהוציא אותנו משם. במצרים, הפוך, יצאנו משם, והערב רב שעלה איתנו, זה סתם הפריע, זה סתם עשה את כל הצרות. "וגם ערב רב עלה איתם" זה לגנאי, הערב רב היו איתם והם הפריעו, כל הצרות באות רק משם.

אבל לעתיד לבוא זה הפוך: לעתיד לבוא "ונהרו אליו כל הגוים". שכשאנחנו נצא, בגלל שלא נצא בחיפזון, לא נצא מהר, אלא שנצא בעצם הדבר שהאדם רוצה, שהוא מתעקש ואומר: 'אפילו שאני לא מצליח לעבוד את ה', אפילו שאהיה כל יום יותר ויותר בלוע, אף על פי כן אני רוצה אותך, אז יש לי את העקשנות, והעקשנות הזו מראה לי שאני יודע את התפקיד שלי שכל ההמלכה שלי היתה, שהקב"ה רוצה לשרת את עצמו איתי, שאני אכנס למקום כזה בלוע, ובזכותי הוא יעשה את כל הגוים ליהודים גם כן'.

כך הקב"ה לא יכול לעשות – הוא עשה דבר והוא רוצה שאנחנו נשבח אותו – אם הוא יכול לעשות הכל, אז מה הוא עושה, הוא רוצה שאנחנו נעשה, כל התורה והמצוות זה בגלל שאנחנו נעשה. איך אנחנו משרתים אותו באחרית הימים? זה שהאדם עקשן, שאפילו כשהאדם לא

מרגיש שום דבר, אלא מרגיש תכלית ההיפך, שהוא רוצה את הסטרא אחרא, ואף על פי כן הוא רוצה את השיי"ת, אז הוא גורם שכל הסטרא אחרא, לא רק שתקיא את הבליעה מה שהיא בלעה אוחנו, אלא כל הרע יתהפך לטוב.

אבל האדם לא יודע מזה, שכשהוא מתעקש, הוא בלוע שם, הוא לא יודע שהוא מתעקש, הוא מרגיש שכל הזמן הוא נשרף, הוא חושב שהוא לא עושה שום דבר, הוא חושב, אדרבא, בכל יום הוא נבלע יותר ויותר.

אבל הצדיק אומר לו במגילת אסתר, תדע לך שאם אתה תתעקש ותתעקש ותתעקש, אז אז תראה את הגדולה שלך, שכל מה שהקב"ה שלח אותך באחרית הימים, כדי שאתה תעשה את כל העולם ליהודים.

זה מגילת אסתר. זה דיבורי האמונה של הצדיק שאומר לכל אחד ואחד: 'תדע לך, יש לך תפקיד עולמי'. אבל כל אחד ואחד לא רואה את זה, למה, כי כל אחד הוא בלוע לבדו, הוא לא בלוע עם השני. כל אחד שהוא בלוע, איך אדם נהיה בלוע, אם יש לו שם את כולם ביחד, אם אדם רואה בבליעה את כולם ביחד, אז הוא יודע שיש איזה תפקיד: החיילים נכנסו למקום האויב והולכים לכבוש את האויב. אלא בלוע הכוונה שכל אחד מוקף לגמרי, והוא חושב שהצרה שלו... רק הוא בלוע. הוא לא רואה שיש עוד בלועים שם, הוא לא רואה פתח תקוה, הוא לא רואה שום דבר.

ככל שיש לאדם נשמה גבוהה יותר הוא מרגיש את עצמו יותר מסכן, יותר מיוסר באחרית הימים.

כל אחד לפי הגדולה שלו, לפי ההמלכה שלו, לפי מה שהיה למעלה, אז כל אחד ואחד מנסים

זה מגילת אסתר. זה דיבורי האמונה של הצדיק שאומר לכל אחד ואחד: 'תדע לך, יש לך תפקיד עולמי'. אבל כל אחד ואחד לא רואה את זה, למה, כי כל אחד הוא בלוע לבדו, הוא לא בלוע עם השני. כל אחד שהוא בלוע, איך אדם נהיה בלוע, אם יש לו שם את כולם ביחד, אם אדם רואה בבליעה את כולם ביחד, אז הוא יודע שיש איזה תפקיד: החיילים נכנסו למקום האויב והולכים לכבוש את האויב. אלא בלוע הכוונה שכל אחד מוקף לגמרי, והוא חושב שהצרה שלו... רק הוא בלוע. הוא לא רואה שיש עוד בלועים שם, הוא לא רואה פתח תקוה, הוא לא רואה שום דבר.

אותו. "הפשתני הזה", זה אומר רבי נתן בהלכות ברכת השחר הלכה ג', שכל מה שאדם יותר גדול, יותר נשמה גבוהה, הוא מרגיש את עצמו יותר מסכן, יותר מיוסר באחרית הימים.

כל הדיבורים של הצדיק זה מגילת אסתר, הצדיק אומר לכל אחד ואחד: 'תדע לך שיש לך תפקיד עולמי'. וזה "בימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור", "מדורו של משה עד דורו של משיח". "וקיבל היהודים את אשר החלו", מה כתוב "וקיבל", לא כתוב "וקבלו", כתוב בזהר שזה משה, "משה רבינו שקול ככל ישראל". משה רבינו מקבל את התורה, הוא מקבל את הזיכרון הזה שלמעלה, והוא אומר לעם ישראל: 'מה שאתם התחלתם לעשות בהמלכה הראשונה, מה שהתחלתם לקבל על עצמכם, עכשיו תעשו את זה בשלימות'.

"ימי הפורים האלו לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" - מה שקיבלתם בהמלכה הראשונה, שקיבלתם על עצמכם שתזכרו את ה' מתוך הסוף, עכשיו הגיע הזמן שתעשו את זה בשלמות. זה שאתם מרגישים עכשיו שאתם ממש בסוף ההמלכה, בסוף המלכות, מה שקיבלתם על עצמכם בהתחלה, עכשיו הגיע הזמן'.

אבל מה, עכשיו זה הרי הזמן הכי קשה, זה הפורים של כל אחד ואחד, על ידי רבינו, כל הזמן נמצאים בתוך פורים. בלי רבינו פורים הוא יום אחד בשנה, אבל עם רבינו, כל רגע ורגע זה פורים, אפילו שהאדם נמצא היכן שהוא נמצא.

רואים באמת ששלוש תורות רבינו דיבר על זה, שכל אחד נמצא בתוך ההבלעה: בתורה נ"ו, בתורה י"ז, ובתורה ח' חלק ב', שזה השיא, שם רבינו גילה את זה בראש השנה, רבינו מסר את הנפש עד כדי כך שהוא גם הקיא הקאות, בזה רימזו שם, שכל ההקאות שהוא מקיא כדי שהסטרא אחרא תקיא את הכל.

על ידי מה? על ידי שהצדיק נכנס שם לתוך הבליעה של הסטרא אחרא, בזה הוא מרמז שכל אחד ואחד מישראל הוא הצדיק. כל אחד ואחד הוא צדיק.

התנאים קשים, תנאי שדה קשים מאד מאד מאד, שאפילו מורידים ידים ורגלים - רבינו אומר שאם אדם מתפלל כסדר אז הוא מוריד ידים ורגלים - אבל יש בחינה הפוכה, שאפילו שמורידים לאדם ידים ורגלים, מורידים לו אברים שלמים, והוא מריח ריח לא טוב של מלחמה, ריח של פצצות, אז, כתוב בספרים, שאם האדם לא יסוג אחורה אז די שהוא מנצח, למה, כי הוא הולך הלאה, אלא הוא בונה את כל הקומה בשלמות.

תפילה בבחינת דין: שככל שמתפלל יותר הוא יותר ברוגז

רבינו אומר שם שהצדיק נכנס לתוך הבליעה של הסטרא אחרא, מתי, מתי שהתפילה שלו הוא בבחינת דין. אדם מתפלל והוא מרגיש שהתפילה שלו... כמה שהוא מתפלל יותר הוא רואה שהוא יותר מתרגז, אז הוא יותר נהיה בדינים, הקב"ה לא עונה לו, הוא מרגיש כל הזמן שסתם הוא מתפלל שווא, וסתם הוא מסתבך יותר והתפילה שלו לא עוזרת. זה בכל אחד ואחד מישראל.

הצדיק גם כן מתפלל בבחינת דין. גם הוא מרגיש שהתפילה בבחינת דינים, כמה שהוא מתפלל הוא יותר מתקשה: "למה הרעות לעם הזה", "מאז באתי לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך", מה אתה עושה, רבונו של עולם, מדברים כאן על משה רבינו, שאומר, מאז שבאתי לדבר בשמך נהיה כל כך רע, כל כך... כמו שכל אחד מרגיש בתפילה שלו שסתם הוא טוחן, וסתם הוא לא עושה... זה הדינים.

אם אדם לא מרפה מזה, הוא ממשיך הלאה, "ויפלל" - "שעשה פלילות עם קונו": רבונו של עולם, אני מתעקש הלאה להתפלל אפילו שהתפילה שלי ממש נראה שבתוך התפילה שלי נהיה יותר גרוע, "פלילות", אני נכנס לתוך הסטרא אחרא, לתוך הבליעה של הסטרא אחרא.

התבודדות אמיתית: שהאדם לא מרפה

אם אדם ממשיך, הוא לא מרפה, זה נקרא התבודדות אמיתית. למדו אותנו: התבודדות שתרגיש ממש טעם גן עדן כשאתה חוזר מהשדה, זה בהתחלה, אבל ישיר כשהאדם נכנס והוא קיבל את העול מלכות, עול ההמלכה, הוא נכנס לתוך הצבא הזה שמזכירים לו את ההמלכה, הוא צריך לקבל על עצמו את כל התנאים.

התנאים קשים, תנאי מלחמה קשים מאד מאד מאד, שאפילו מורידים ידים ורגלים - רבינו אומר שאם אדם מתפלל כסדר אז הוא מוריד ידים ורגלים - אבל יש בחינה הפוכה, שאפילו שמורידים לאדם ידים ורגלים, מורידים לו אברים שלמים, והוא מריח ריח לא טוב של מלחמה, ריח של פצצות, אז, כתוב בספרים, שאם האדם לא יסוג אחורה אז לא די שהוא מנצח, למה, כי הוא הולך הלאה, אלא הוא בונה את כל הקומה בשלמות.

נכון שרבינו אומר ב"שיחות" שכשהאדם מתפלל הוא מוריד ידים ורגלים, זה "שיחה" כשהולך כסדר, אבל כשלא הולך כסדר, כשאדם נכנס כבר עמוק לתפילה בבחינת דין, אז הפוך, הוא מרגיש שמורידים ממנו ידים ורגלים, ועל פי כן שהאדם לא הולך אחורה, אז הוא צריך לדעת

שהוא בונה את כל הקומה בשלימות.

אומר האר"י הקדוש: "ועמדו רגליו ביום ההוא" - מתי שנתקן את הרגלין, את העקביים, שאנחנו נמצאים בתוך עקבתא דמשיחא, ששם אדם מרגיש בלוע, בעק"בות משיחא אז מרגישים כולם בלועים, בעקב, האדם שם הוא בלוע, משם - הוא אומר - דווקא משם תבוא הגאולה.

על זה כתוב בספרים, בעקבות משיחא, הדבר היחיד שישאר להאדם, רק חוצפה. בעקבות משיחא - אומר האר"י הקדוש - רק חוצפה. אם אתה לא תתנהג בחציפות להקב"ה, להגיד להשי"ת, 'שאפילו שאני לא הולך לי ואני לא מצליח, אף על פי כן אני רוצה אותך', לא יעזור שום דבר. אפילו שתרצה להיות צדיק לא יועיל, רק תהיה חצוף, מה זה חצוף? שאפילו שזורקים אותי מהבית אני עוד הפעם מגיע, עוד הפעם, ועוד הפעם ועוד הפעם.

חוצפה זו - זה פורים.

בחודש העיבור ממתיקים את כל הכעס

יהודי ת"ח יקר אמר, שבירושלמי כתוב שהגזרה של המן היתה בשנה מעוברת, כמו השנה.

"שנה מעוברת": רבינו אומר בתורה ס"א, שהצדיק הוא בחינת הגלגל, והוא יודע את כל הנשמות איך שמתגלגלים. רק הצדיק הגדול, שהוא סוד הגלגל, הוא מגלגל את כל העולמות, הוא מגלגל את כל הדורות, סביבו הולך הכל, אז הוא יודע את כל מה שעובר על האדם, מתי עובר עליו, "בכל פרשת העיבור" - "אפילו שאתה מתמלא עליהם עברה", הקב"ה מתמלא עלינו עברה, מה זה "עברה", זה חודש "העיבור".

בחודש העיבור אז האור שהאדם ממתיק את כל הכעס שיש בעולם. בעולם יש המון המון כעס, בלי סוף כעס, ואת כל הכעס הזה ממתיקים בחודש העיבור.

ו"אז ימלא שחוק פינו", כתוב בספרים, מה החילוק בין "שמחה" ל"שחוק": שמחה זה עוד ב"בינה", ביין, "שחוק" זה ב"חכמה". עכשיו, עם זה שיש לנו איזה שמחה, "ליהודים היתה אורה ושמחה", זה בגלל שמאירים עלינו אור הבינה, אבל זה לא שהופכים את הרע לטוב. מתי יהיה שחוק בעולם, שחוק אמיתי, "אז ימלא שחוק פינו" מתי ש"ונהפוך הוא", בעת שנהפוך את הרע לטוב.

כל זמן שהאדם לא הופך את הגוף לנשמה, שהגוף יהיה נצחי, אז מה שהוא עושה בעבודת ה', אז הוא יכול לשמוח, אבל הוא אומר "ולשמחה מה זו עושה", איך אתה יכול לשמוח - אומר רבינו בתורה של "ויחד יתרו" - אם הגוף שלך עוד רוצה משהו אחר, זה לא נצחי, הגוף נרקב.

מתי אתה תשמח? מתי שהגוף לא יירקב. הגוף לא יירקב, מתי? "והנה שבה כבשרו" – "שנרפא מצרעתו", "גוף קדוש מגן עדן". איך הגוף נהיה קדוש? ברגע שהאדם מתחזק ולא נופל משום דבר בעולם, זה עיקר ענינו של רבינו, שהאדם כל הזמן מתחזק, שיהיה חזק כמו עמוד ברזל, 'לא איכפת לי שום דבר בעולם, אני רוצה את השי"ת אפילו שנדמה לי שממני לא שייך שיצא שום דבר טוב בעולם, אני אוכל טוב, יושן טוב', אבל לא, אומרים: 'רבונו של עולם, אף על פי כן אני רוצה אותך, כמו משה רבינו, לא איכפת לי'.

כל העצות של רבינו הם רק פירושים לשיר החדש

אבל היום יש הרבה שמסתפקים ב"בדיעבד", מי אומר שזה ברסלב, אולי ברסלב זה משהו אחר?

הכל זה פירושים, כל ברסלב זה פירושים, כל העצות של רבינו זה רק פירושים לשיר החדש של רבינו, לאור של העשרה מיני נגינה, לרפאות את האדם מהצרעת.

עצם הדבר שאני מתעקש שאני שייך לזיכרון, יותר חשוב מכל העבודות. כל העבודות זה רק שיהיה להאדם כלים שהוא יוכל להתחזק. נכון שאם תעשה עבודות אז תתחזק, אבל אם תתחזק אז כל דבר שתעשה יהיה בזה אור של רבינו.

אבל אם האדם חזק שהוא שייך לדברים הכי טובים בעולם, שהוא לא מצורע: 'אפילו שאני מצורע הכי גדול, אני לא מצורע, אני עקשן שאני לא מצורע', זה נקרא "תיקון", שרבינו מתקן את האדם.

מתי אתה תשמח? מתי שהגוף לא יירקב. הגוף לא יירקב, מתי? "והנה שבה כבשרו" – "שנרפא מצרעתו", "גוף קדוש מגן עדן". איך הגוף נהיה קדוש? ברגע שהאדם מתחזק ולא נופל משום דבר בעולם, זה עיקר ענינו של רבינו, שהאדם כל הזמן מתחזק, שיהיה חזק כמו עמוד ברזל, 'לא איכפת לי שום דבר בעולם, אני רוצה את השי"ת אפילו שנדמה לי שממני לא שייך שיצא שום דבר טוב בעולם, אני אוכל טוב, יושן טוב', אבל לא, אומרים 'רבונו של עולם, אף על פי כן אני רוצה אותך, כמו משה רבינו, לא איכפת לי'.

אדם יכול לנסוע לראש השנה ולומר "תיקון הכללי" מליון פעמים, להיות בשדה מהבוקר עד הבוקר הבא, אבל אם הוא לא חזק שרבינו הוא "ליהודים הייתה אור"ה ושמח"ה" ו"אז ימלא שחור"ק פינור", אז אמנם יהיה לו גן עדן ויהיה לו כל טוב, הכל יהיה לו, אבל הגוף שלו נשאר גוף, כשהוא הולך לאכול, הוא רוצה לאכול.

אבל כשהאדם לא נופל בדעתו משום דבר, זה נקרא "עשרה מיני נגינה", זה נקרא ראש השנה, שהוא לא נופל משום דבר בעולם, אפילו שהוא רואה שלא הולך לו, שישאר חזק, 'אני רוצה, אני עקשן'.

כפי שאדם מחזק עצמו כך מקבל אורו של הצדיק

זה נקרא שהצדיק אומר להאדם, שאפילו שאתה בסוף, אתה בהתחלה. אפילו שהאדם בסוף, בסוף אחרית הימים, שהוא בלוע, אומר לו הצדיק: 'תדע לך, תזכור שאתה בן מלך, שאיתך נמלך השי"ת, בכל העולמות נמלך איתך, כל העולמות נמלכו רק איתך, אתה שייך לזמן הכי גבוה בעולם, אפילו שאתה עכשיו במסעדה ואתה אוכל קוגל וטשולנט וכל המינים שבעולם, ואתה אומר: 'רבונו של עולם, לא שייך שאני אהיה "הערליכער איד", לא רבי שמואל שפירא ולא איזה רבי, אני שייך רק ל"דברים טובים", לא, אפילו שאני יאכל מליון טשולנטים אני אשאר לרצות להיות כמו רבי שמואל שפירא' - אז האדם מתוקן.

ואם לא, הוא יכול לעשות את כל העבודות שבעולם, יכול אפילו להיות לא לאכול שום דבר, לאכול קש - הוא לא מקבל את האור של רבינו. העיקר זה ההתחזקות, כך משמע ב"עלים לתרופה", כך אומר שם רבי נתן כל הזמן, וכך משמע מתורה ז' חלק ב', שכמה שהאדם מחזק את עצמו, אז הצדיק עושה אותו אדם, אבל אם לא, הוא נשאר בהמה.

כמה שהאדם מחזק את עצמו ברמזים של הצדיק, שהוא אומר לו: 'תדע לך שאתה שייך לכל הדברים הגדולים בעולם, אפילו שאתה לא רואה שום מצב בעולם שאתה שייך לזה', אז כל התורה מאירה לאדם, כל העולם מאיר לו, וזה יהיה הגאולה, שכל אחד יהיה חזק בדעתו ש'אני רוצה את ה'".

ר' נתן אמר לר' שואל: 'אם לא עובר עליך, אני לא מרוצה, מתי אהיה מרוצה ממך, מתי שיעבור עליך ותתחזק'. זאת אומרת שר' נתן רוצה שיעבור עלינו? מה יהיה? אם המגדי שיעורים והמשגיחים ישמעו את השיחה הזו, הם יסגרו את כל הישיבות של ברסלב, פה לכתחילה קיבלנו חותמת שאנחנו צריכים "לעבור", כל אחד קיבל חותמת "יעבור עליך"...

ה' יעזור שנחשוב רק על הגאולה, רק על משיח, ואז אנחנו נראה שרק רבינו, שרבינו רוצה

להפוך את כל הרע לטוב, שלא יהיה שום רע בעולם, כל הבליעה - היא רק להפוך את הרע לטוב, ואז אצלנו פורים כל השנה, "כל ההתחלות מפורים", הכוונה שכל השנה פורים וכל רגע מתחילים מחדש.

זה שהאדם מתחיל כל רגע מחדש, הוא הופך את הרע לטוב, למה, כי הוא מתחיל כל רגע, הוא אומר 'אני בלוע, אני מתחיל מחדש', מה זה התחלה מחדש, הכוונה שאני חוזר להתחלה, ההתחלה שהצדיקים היו בעצה תחילה, בכל רגע ורגע, אפילו שאני בסוף, אני שם את עצמי בהתחלה, אני מקפיץ את עצמי להתחלה, שבהתחלה אני הצדיק הכי גדול בעולם, התיעצו איתי לברוא את העולם.

ה' יעזור שהכל יתהפך לטוב, ויהיה ישועות בלי סוף.

זה נקרא שהצדיק אומר להאדם, שאפילו שאתה בסוף, אתה בהתחלה. אפילו שהאדם בסוף, בסוף אחרית הימים, שהוא בלוע, אומר לו הצדיק: 'תדע לך, תזכור שאתה בן מלך, שאיתך נמלך השי"ת, בכל העולמות נמלך איתך, כל העולמות נמלכו רק איתך, אתה שייך לזמן הכי גבוה בעולם, אפילו שאתה עכשיו במסעדה ואתה אוכל קוגל וטשולנט וכל המינים שבעולם, ואתה אומר: רבנו של עולם, לא שייך שאני אהיה "הערליכער איד", לא רבי שמואל שפירא ולא איזה רבי, אני שייך רק ל"דברים טובים", לא, אפילו שאני יאכל מליון טשולנטים אני אשאר לרצות להיות כמו רבי שמואל שפירא' - אז האדם מתוקן.

ואם לא, הוא יכול לעשות את כל העבודות שבעולם, יכול אפילו להיות לא לאכול שום דבר, לאכול קש - הוא לא מקבל את האור של רבינו. העיקר זה ההתחזקות, כך משמע ב"עלים לתרופה", כך אומר שם רבי נתן כל הזמן, וכך משמע מתורה י"ז חלק ב', שכמה שהאדם מחזק את עצמו, אז הצדיק עושה אותו אדם, אבל אם לא, הוא נשאר בהמה.

- נספח א' - בפורים מקבל מרדכי רשות לגלות את הסוד עפ"י מאמר נ"ה בליקוטי מוהר"ן

"פרה אדומה" כונסת את כל ישראל

פרה אדומה זה סוד מאוד גדול, שהצדיק נכלל בתוך השכינה.

השכינה והצדיק זה הכול דבר אחד. כלל ישראל גם כן נקראים שכינה. כשכולם מאוחדים עם כולם, אם כל כלל ישראל ביחד - זה בחינת שכינה. ובשביל זה קוראים לשכינה "כנסת ישראל" "כי היא כונסת את כל ישראל", (ועיין הלכות פריה ורביה ג' - י"ו. וזה ידוע שהבת מלכה מרמז על השכינה שהיא כנסת ישראל כלליות נפשות ישראל). אז אם כל עם ישראל מאוחדים הם גם יכולים לעשות את מה שהצדיק עושה.

עד כדי כך, שכתוב שהצדיק וכנסת ישראל, לשתייהם יש את הכח לרדת ללמטה. ובשביל זה רבינו אומר (תורה א תנינא) שאם אדם רוצה להינצל מקנאת המלאכים, ולמשול ולהגיע למקומות הגבוהים, אז צריך להתקשר עם כל נשמות ישראל, ואם הוא לא יכול, יתקשר על כל פנים עם המפורסמים של הדור.

על כל פנים האחדות של עם ישראל זה כמו פרה אדומה: פרה אדומה זה בחינה של שכינה שיש לה כח - ע"י שהיא כוללת את כל עם ישראל - לרדת למקומות קשים מאוד. וכל בן אדם, ברגע שיש לו את הפרה אדומה, נפתח לו כל האורות של העולם.

ידוע שהאר"י הקדוש זכה לדעת את כל הסודות של העולם כי השקו אותו מאפר הפרה. אז כל אחד שזוכה, כל אחד לפי המעשים שלו, זוכה לאט לאט לקבל את אפר הפרה. וזה מה שרבינו מרמז (תורה עד' ח"ב, ועיין בהלכות פורים ה"כ"א) ש"אחרי פורים קוראים פרשת פרה". כל אחד כפי

שהוא דבוק לצדיק - מרדכי - כך הוא זוכה לקבל את בחינת אפר הפרה. מה הפשט? הוא זוכה להיות כלול מכל נשמות ישראל, והוא נהיה שכינה. לא רק שלא מטמאים אותו, אלא שהוא מוריד את עצמו למקום של כל הס"א, והוא מטהר את כל העולם.

הצדיקים מטמאים את כל העולם ונשארים נקיים

כמו שהמגיד אומר שכל צדיק הוא מטאטא: שמטאטא מטאטא ומנקה את הבית. אבל לכאורה נדמה שהוא נשאר מלוכלך. נדבק בו לכלוך.

אומר המגיד שהצדיקים הגדולים מטמאים את כל העולם אבל הם נשארים מלוכלכים כביכול. אבל זה לא נכון. המגיד אמר שזה רק נראה ככה, כי באמת ברגע שהצדיקים מטמאים את כל העולם, הם זוכים לדברים הרבה יותר גדולים, כמו שכתוב: "וטאטאתיה במטאטא השמד". שואלת הגמ': אבל זה טוב, "טוביה גניז בגווייה"? טוב אי אפשר לקלקל, טוב נשאר תמיד טוב, ואפילו שאדם מטאטא את כל העולם וזה נראה שהוא נהיה לא בסדר, אבל באמת ברגע שהוא מטהר את כל העולם, הוא זוכה לדברים הכי גדולים. וזה המעלה של פרה אדומה.

פרה אדומה רק משה רבינו יודע את הסוד הזה, איך אדם יכול לטאטאות את כל העולם ולהישאר נקי. וזה סוד מרדכי: מרדכי מטאטא את כל העולם, "ורבים מעמי הארץ מתייהדים" הוא מטאטא את כולם. והוא נשאר זך ונקי. "מרא דכייא". (חולין קלט: ופירש רש"י "ראש לבשמים, לצדיקים ואנשי כנסת הגדולה").

איך אדם יכול לזכות לזה? אומר רבינו סוד עצום: שכל ההתרחקות, כל מה שעובר היום בעולם זה "עין הרע", מרום גבהי מרומים עד למטה יש עין הרע, המלאכים מקנאים, הבן אדם מקנא,

ידוע שר' חיים וויטאל זכה לדעת את כל הסודות של העולם כי השקו אותו מאפר הפרה. אז כל אחד שזוכה, כל אחד לפי המעשים שלו, זוכה לאט לאט לקבל את אפר הפרה. וזה מה שרבינו מרמז ש"אחרי פורים קוראים פרשת פרה". כל אחד כפי שהוא דבוק לצדיק - מרדכי - כך הוא זוכה לקבל את בחינת אפר הפרה. מה הפשט? הוא זוכה להיות כלול מכל נשמות ישראל, והוא נהיה שכינה, ולא רק שלא מטמאים אותו, אלא שהוא מוריד את עצמו למקום של כל הס"א, והוא מטהר את כל העולם.

כולם מקנאים, האדם כל היום נשרף מעיץ הרע, וזה גורם לו חלישות הדעת שהוא לא יידע את הכוח האמיתי שלו. ברגע שאדם חושב שלשני טוב ולו לא טוב, הוא נשרף. יש לאדם כוח לשרוף אחרים, שמזה נעשה לאדם חלישות הדעת, שהחלישות הדעת הזו גורמת לו שהוא חושב שהוא מוסתר מהקב"ה, וזה נקרא כיסוי.

ומי עושה את זה? "הצופה רשע לצדיק", כל הרשעים שבעולם, כל הקולות שיש בעולם, רבינו אומר שיש קולות של מתים, כל העולם זה קולות של מתים, הרשעים עושים קולות לבן אדם, שלושה סוגי קולות, והם כל הזמן מפחידים את הבן אדם, אומרים לו 'אתה כזה, ואתה כופר'... ולכן האדם מרגיש את עצמו כל הזמן מסכן, ולכן הוא כבר לא מאמין שהוא יכול לתקן את עצמו, וכל-שכן אחרים.

בא רבינו ואומר לו: לא רק שאתה יכול לתקן את עצמך, אלא זה שאתה מחזק את עצמך ואתה לא מסתכל על כל החלישות הדעת שיש לך מכל הקולות של המיליארדים מתים של העולם, אתה לא רק מתקן את עצמך, אלא אתה זוכה שכל העולם יהיה ארץ ישראל, אתה הופך את כל המיתה שבעולם לתחיה, אתה עושה מ"ארבע מאות איש" שזה ת'. ידוע שעין הרע זה ת' (עין שיחות הר"ן רמ"ב), ואתה עושה מזה ת'חיה, אתה עושה מתכלית ההפך - אומר רבינו - אתה כולל את האפר בתוך העפר של שוכני עפר של צדיקים, אתה מתקן את הרשעים הכי גדולים בעולם.

מתי אי אפשר להזיק לאדם? מתי שהוא מכוסה

אדם הולך להתפלל. ויש לו את כל הבלבולים שבעולם: שהוא לא שווה ושהוא לא יכול לעשות שום דבר עם התפילה שלו. אבל אם אדם מחזק את עצמו, הוא מחזק את עצמו שכל הקולות שהוא שומע זה הכול "כבוד", מה זה "כבוד"? ציפוי, כל אלה שמקללים ומחלישים את דעתו. כל החלישות הדעת שיש לו זה הכול מתים, זה לא הוא עצמו, זה מתים, בלי סוף רשעים באים לאדם ומחלישים לו את דעתו, רבינו מגלה שכל המתים שיש באוויר - הכול בא להחליש את דעתו של בן אדם אחד. כמו שכתוב בזוהר שאלמלא תפילת הצדיקים המתים על החיים לא היינו יכולים לחיות. אותו הדבר המתים הרשעים שיש להם כוח להחליש את דעתו של האדם.

רבינו קורא להם "מזיקי עלמא" - בגלל שלהם לא טוב, הם רוצים שלכולם לא יהיה טוב. זה הטבע של בן אדם כשלא טוב לו - יש לו עין הרע שגם לאחרים לא יהיה טוב. וזה הסימן של בן אדם שלא טוב לו, כשהוא רוצה להזיק לכל העולם. אז המתים האלה, הרשעים האלה, מסכנים, בגלל שלא טוב להם, הם כל הזמן מחלישים את דעתם של בני העולם.

וכמה שאדם מחזק את עצמו ואומר: 'זה שאני מרגיש כיסוי, וזה שלא הולך לי בתפילה ובלמוד,

וכל האין סוף דברים שעוברים עלי, שלא הולך לי, זה הכל כיסוי שהקב"ה רוצה להציל אותי מהעין הרע ומהקולות של ה"ס"א, וזה פשוט מכסה אותי, כדי שלא יזוח דעתי עלי, שאני לא יחשוב שאני כבר נקי לגמרי. כל החלישות הדעת שיש לי, זה כדי שאני יהיה מסכן, ולא יקנאו בי. ולא יזיקו לי הרבה יותר ממה שאני חושב בכלל. זה שמזיקים לי, זה אין ואפס לעומת מה שהם באמת יכולים להזיק לאדם'.

מתי אי אפשר להזיק לאדם? מתי שהוא מכוסה, מתי שהוא מסכן. "בית שאין בו חלונות, אין רואים בו נגעים", ובית כזה - שאי אפשר לראות בו נגעים - הוא חשוך, והחשוך יכול להיות החלישות הדעת הכי גדולה בעולם, שאדם חושב שלא צריכים אותו, ואם האדם יש לו שכל-הוא לוקח את המלכות הזו, הציפוי הזה, והוא עושה מזה את הדבר הכי נפלא בעולם. הוא אומר: המלכות הזו, שאני חושב שזה כיסויים, הם עושים מזה את הציפוי הכי גדול "אערך לך ואצפה".

אז פה רואים איך שאדם יכול לקחת מהדבר הכי קשה בעולם, הפרה אדומה שהיא נראית שהיא מסכנה והיא יורדת למקומות הכי טמאים, ה"מלכות", שהיא הפרה אדומה, אדם חושב שהוא מכוסה בכל כך הרבה קליפות. והוא לא יודע שכל מה שעובר עליו, הכל בכל מכל כל, מהתחלה ועד הסוף, זה הכול כדי שהוא יחזק את עצמו ויתפלל לה'. ואז לא רק שהוא יתקן את עצמו אלא הוא יתקן את כל השוחד. ואת כל האפר שבעולם הוא מתקן.

כל פעם שהאדם מתפלל הוא זוכה לפרה אדומה

בכל תפילה של האדם, יש לכל אחד תפקיד לתקן את כל הבריאה, וזה ממש נפלא. שהאדם יכול להיות ממש צדיק גדול. בכל תפילה ותפילה הוא יכול לקחת את התפקיד של הצדיק הכי גדול שעושה פרה אדומה, כמו שרבינו מביא את הפסוק: "ונשלמה פרים שפתינו" שבכל פעם שאדם

מתי אי אפשר להזיק לאדם? מתי שהוא מכוסה, מתי שהוא מסכן. "בית שאין בו חלונות, אין רואים בו נגעים", ובית כזה - שאי אפשר לראות בו נגעים - הוא חשוך, והחשוך יכול להיות החלישות הדעת הכי גדולה בעולם, שאדם חושב שלא צריכים אותו, ואם האדם יש לו שכל-הוא לוקח את המלכות הזו, הציפוי הזה, והוא עושה מזה את הדבר הכי נפלא בעולם. הוא אומר: המלכות הזו, שאני חושב שזה כיסויים, הם עושים מזה את הציפוי הכי גדול "אערך לך ואצפה"

מתפלל- הוא זוכה לפרה אדומה (בתורה הנ"ל: "פרה זה בחינת תפילה, בחינת "ונשלמה פרים שפתינו". עיי"ש באריכות), דהיינו לברר את המקומות הכי קשים, את כל הקולות של המתים שמחלישים את דעתו, וזוכה לראות ברשע מה שהרשע רצה לראות בו.

אבל הרשעים מנסים להכניס בנו רע עין, לכל אחד בעצמו, שאדם לא ידע מהכוח הזה שיש לו, ולכן בפורים מרדכי מקבל רשות לגלות את האור הזה בשפע, כמו שכתוב: "דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו", שבפורים מרדכי מגלה לנו את הסוד הכי גדול: איך שלכל אדם יש את הכוח הכי גדול, והוא בסדר, ואף אחד לא ברוגז עליו ורוצים אותו כל רגע, ואיך שאפילו שעבר עליו מה שעבר, אף על פי כן בכל רגע שהוא ממשוך הלאה, הוא מתקן את כל העולם.

"אם אתה רוצה אין אתה משוגע"

וזה הדבר הכי גדול של רבינו. למה? כי מה שרבינו אומר כולם אומרים, כמעט אין חידוש. הדבר היחידי שרבינו מגלה לנו בכל תורה ותורה זה איך לכל אדם בכל זמן יש את התקווה הכי גדולה בעולם להיות הצדיק הכי גדול בעולם, בלי שום הגבלה, בלי פשעטל'ך, וכל מיני דברים באוויר, אלא פשוט כל אדם יכול להפוך מלהיות משוגע - להיות נורמלי. ולא צריך לזה שום טיפול, רק להחליט שהוא בסדר, (עיי' ליקו"ה נטילת ידיים ו-ל"ז. שאדמו"ר ז"ל אמר לאחד שיש לו שיגעון, ואח"כ אמר לו: אם אתה רוצה אין אתה משוגע. עיי"ש באריכות).

לא צריכים לזה כמעט שום דבר. כמו שרבינו אומר (עיי' שיחות הר"ן ס"ז) מה החילוק בין משוגע לנורמלי, משוגע- פשוט לא שומע מה שמדברים אליו, ונורמלי- שומע מה שמדברים אליו. יכול להיות החולה נפש הכי גדול בעולם, אבל אם הוא שומע מה שאומרים לו, הוא בסדר.

וזה האור של פורים. פורים נותן כח לכל אחד שידע את הכח שלו לתקן את הרע עין שהרשעים מכניסים בו. ורבינו מאיר לנו כל הזמן את האור הזה של פורים. רבינו אומר כל הזמן להאדם: 'תדע לך שאין לך שום חיסרון, ואתה הצדיק הכי גדול בעולם, רק מה, תבין שיש עוד יהודים צדיקים בעולם, ורק זה מבקשים ממך שתבין שאתה באמת צדיק, אבל השני גם הצדיק הכי גדול בעולם, לשני יש גם תפקיד. אתה תלמד "מלחמות השם", והוא ילמד "רז"א", והוא ילמד "שב שמעתתא", והוא ילמד "קצות", וזה ילמד "תוספות", וזה ילמד רש"י, וזה ילמד חומש'.

הוא יכול ללמוד רק חומש, הוא צדיק של חומש. מה? זה לא צדיק? ! הוא צדיק. רבינו אומר (עיי' שיחות הר"ן ע"ו) שאפשר להיות צדיק גם ככה. בעל השגה- הוא לא, אבל הוא הצדיק הכי גדול בעולם. כל אחד הוא הצדיק הכי גדול בעולם. כל אחד יאמין בעצמו, שהוא הצדיק הכי גדול בעולם, וגם השני. וזה גאולה ממש. וכשמשיח יגיע הוא יאיר ויעשה את זה בשלמות: "ויושט

המלך לאסתר את שרביט הזהב", כל אחד מקבל את שרביט הזהב, שהוא הכי טוב.

וזה נמצא למטה (כשעוד לא רואה את צדקת ה', וליבו עדיין עקום, מכל הרע עין שמחלישים את דעתו), אבל היופי הכי גדול, זה כשאדם נמצא למעלה, שאז מתחיל הסיפור, כשאדם הפוך, כשהוא נמצא למעלה, איפה שכל הצדיקים נמצאים, ששם מתחיל קנאה חדשה ועדינה מאד מאד בין הצדיקים. ולזה אדם צריך תמיד את העניין של התבודדות, לגלות בכל פעם מחדש את צדקת ה'.

דווקא בפורים, במקום הכי גבוה, צריך רק לפייס ולפייס

ולכן בפורים, בגלל שמרימים את האדם כל כך גבוה, אז המצוות הכי חשובות בפורים זה משלוח מנות איש לרעהו, ומתנות לאביונים, שכל אחד מאמין בכל אחד (עין הלכות פורים הלכה ה' ט"ו-ט"ז), כי אם לא - לא שווה כל הפורים, אם בפורים נתנו להם את האור, בלי שיהיה בין אדם לחברו כל כך חזק, שכל אחד ישמח בשני. אז האורות שנתנו לאדם - זה ממש מסוכן, נותנים לו אור גבוה, והוא רואה שהשני נמצא בדיוק איפה שהוא, הוא אנטנה גבוהה, והשני גם אנטנה גבוהה. כל אחד מקנא בשני ושוּרף אותו.

רואים שדווקא במקום הכי גבוה - שם צריך להתחזק ביותר בבין אדם לחבירו. כמו ביום כיפור - שזה היום הכי גבוה, ועיקר מה שמדגישים שם - זה לפייס, לפייס ולפייס. כמו שכתוב, שב"נעילה" העיקר זה לשמור את עצמו מגזל. אז רואים שדווקא כשאדם רוצה להצליח להיות הצדיק הכי גדול, שם זה מסוכן מאד בבין אדם לחבירו. כי כולם נחשלים בזה. ואפילו אצל גדולי גדולים עובר הדבר הזה שדווקא שם יש בעל דבר גדול מאד שאומר שלא צריך להישמר בכבוד השני.

וכמו שאחד אמר ווערטיל שהמן היה טיפש, כי אם הוא היה נותן את העשרת אלפים כיכר

רואים שדווקא במקום הכי גבוה - שם צריך להתחזק ביותר בבין אדם לחבירו. כמו ביום כיפור - שזה היום הכי גבוה, ועיקר מה שמדגישים שם - זה לפייס, לפייס ולפייס. כמו שכתוב, שב"נעילה" העיקר זה לשמור את עצמו מגזל. אז רואים שדווקא כשאדם רוצה להצליח להיות הצדיק הכי גדול, שם זה מסוכן מאד בבין אדם לחבירו. כי כולם נחשלים בזה. ואפילו אצל גדולי גדולים עובר הדבר הזה שדווקא שם יש בעל דבר גדול מאד שאומר שלא צריך להישמר בכבוד השני.

כסף ליהודים, לכל חצר - הוא היה נותן אלף - הוא היה על המקום מצליח. וכשהוא נתן את זה לאחשוורוש, לגויים, לבהמות, בשביל שיעזרו לו להשמיד את היהודים - אז כל היהודים מתאחדים. אבל אם הוא היה נותן לכל חצר אלף, וכל אחד רואה שהשני קיבל ויתחילו לריב וזה לבד ישמיד את כל היהודים. וכמו שרואים שעיקר ההצלחה של המן - זה שאמר "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים". ולהפך אסתר אמרה: "לך כנוס את כל היהודים", כי העיקר זה אחדות.

ה' יעזור שנזכה לגאולה האמיתית.

- נספח ב' - שירת "איה"

עפ"י התורה הזמנית, מאמר ג' בליקוטי מוהר"ן

דווקא מזה שלא רואים את ה' עושים התיקון הכי גדול בעולם

רבינו מדבר בענין "איה", שזה אחד החידושים הגדולים שרבינו חידש, שהאדם צועק וצועק.

אבל באמת העצה היא הכי פשוטה והכי עמוקה, כך אומר רבי נתן.

בימינו רואים כביכול שהקב"ה לא נמצא, זה לא כמו הדורות האחרים שמבטלים את האדם ממצוה כזו או מעבירה כזו, אבל הוא יודע שהקב"ה נמצא, רק הוא לא יכול, אבל אנו, באחרית הימים, אנו יורדים למקום כזה שרוצים לעקור את הכל, ואיפה הקב"ה.

על זה כתוב בקאפיטל פ"ט בתהילים, כתוב שם ההבטחות הכי גדולות בעולם, "חסדי ה' לעולם

רבינו אומר שכשהאדם צועק "איה" זה סימן שהוא נמצא ב"איה" הכי קשה, ששם זה הקליפות הכי קשות שמכחישות את הכל, כשאדם צועק "איה" הוא הכי מסוכן, ולמעשה כולם צועקים "איה", במאתיים השנים האחרונות, מליונים אנשים צועקים "איה", "כי חרפו אויבך ה', חרפו עקבות משיחך", הם צועקים "איה" לא כמו דוד, שהוא שר את זה - דוד שר את זה, אפילו כשהוא שצועק "איה" שזה חלל הפנוי, אבל הוא עושה מזה שירה - אבל כל העולם צועק "איה" ולא עושה מזה שירה.

אשירה, לדור ודור אודיע אמונתך בפיי", "כרתי ברית לבחירי, נשבעתי לדוד עבדי עד עולם אכין זרעך", "כירח יכון עולם", ממש ההבטחות הכי גדולות שלא כתוב בכל התורה כתוב שם על דוד, על הגאולה: "ושמתי ביס ידו ובנהרות ימינו", לא שייך כמעט כאלה שבחים, וזה הבטחות בשבועה...

ובסוף הקאפיטל, פתאום מה דוד אומר: "ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך", "השמחת כל אויביי שמת מבצרי מחיתה", "שסוהו כל עוברי דרך היה חרפה לשכניו", "חללת לארץ נזרו"... דוד המלך פתאום צועק: "איה חסדיך הראשונים", "נשבעת לדוד באמונתך", "זכור ה' חרפת עבדך... אשר חרפו אויבך ה'", מה הוא כותב שם, ההתחלה זה שהכי טוב בעולם, ובסוף הוא מתחיל לצעוק, 'נו, ואתה, כל הדברים שאמרת, נהיה בדיוק הפוך. את הדברים הכי קשים בעולם אתה עושה לי, לדוד.

ומה הוא צועק: "איה", 'נו, איך יכול להיות שאתה הבטחת ופתאום אתה עושה הפוך, איה, איפה אתה'. דוד המלך צועק את זה בעדינות, "איה חסדיך הראשונים", אבל כל העולם צועק "איה"...

רבינו אומר שכשהאדם צועק "איה" זה סימן שהוא נמצא ב"איה" הכי קשה, ששם זה הקליפות הכי קשות שמכחישות את הכל, כשאדם צועק "איה" הוא הכי מסוכן, ולמעשה כולם צועקים "איה", במאתיים השנים האחרונות, מליונים אנשים צועקים "איה", "כי חרפו אויבך ה', חרפו עקבות משיחך", הם צועקים "איה" לא כמו דוד, שהוא שר את זה - דוד שר את זה, אפילו כשהוא שצועק "איה" שזה חלל הפנוי, אבל הוא עושה מזה שירה - אבל כל העולם צועק "איה" ולא עושה מזה שירה.

באמת רק דוד יכול להאיר את "איה" בכל העולם, רק דוד יכול להגיד שהקב"ה מנהיג את העולם עם "איה" שבאמת לא רואים את ה', ודווקא מזה שלא רואים את ה' עושים מזה את התיקון הכי גדול בעולם, שמגלים את ה' במקום הכי גבוה בעולם, מקום של "איה".

בתוך ה"איה" יש הצעקה הכי גדולה והשירה הכי גדולה

מה מגלים שם? "חסדי ה' עולם אשירה", שהכל זה שיר אחד, כל הקאפיטל זה למעשה אחד, בתוך ה"איה" יש את הצעקה הכי גדולה בעולם, ויש את השירה הכי גדולה בעולם. זה מה שרבינו אומר בתורה ס"ד: מתי שיש את השאלות של החלל הפנוי, אז תעשה מההסתרה לבד, מההסתרה הכי גדולה בעולם שאתה כבר לא רואה שום דבר, אם אתה רוצה תשובה, תעשה מזה שירה.

מה זה השירה? שירה זה: אל תחכה שכשאתה צועק "איה" ואתה מחכה שהקב"ה יענה לך, הוא לא עונה משם, זה "איה", מי כן יענה לך? אתה בעצמך תענה, אתה לבד כשאתה צועק "איה".

אומר רבי אברהם ברבי נחמן, אם אדם צועק "איה" ונשאר ב"איה" והוא לא משמח את עצמו אז הוא נופל עוד יותר. מי שמתקרב לרבינו, מי שצועק "איה" בסוף נכבה לו כל האור, למה, הוא צועק רק "איה".

אלא אפילו כשאתה צועק "איה", אחרי שאתה צועק "איה", תגיד לה: 'אה, אפילו שאתה לא פה, אני מודה לך, אני מודה לך על מה שאתה כן עושה איתי', מתחילים לשיר: אפילו ש... "חסדי ה' לעולם אשירה". רק פה, במזמור, דוד המלך הקדים את הטוב, ובסוף הוא אומר "איה". המצב שלנו שאנחנו נמצאים ב"איה", ובסוף אמרים לנו שכשאתה צועק "איה", תדע לך שבסוף תגיד "חסדי ה' לעולם אשירה", הכל מלא חסדים, תהפוך את ה"איה" לבד, ותעשה מזה חסד. תצעק את ה"איה" ואחרי זה תגיד לה: 'אני מודה לך, ואני יודע שזה טוב, ואני יודע שהכל יתהפך לטובה'.

וכמו שאתה צועק את ה"איה", כמו שהצדיק מראה לך את הצעקות הנשמעות ביער, שאתה חושב שזה קול הבכי הכי גדול בעולם, הקול של שתי הציפורים שהם בוכים הבכי הכי גדול בעולם ואי אפשר לעמוד בפני זה, אל תחכה שהקב"ה יראה לך, הוא לא יראה לך, אתה נמצא בתוך זה. זה שעכשיו הקב"ה לא נותן לך השגה שאתה שומע את הציפורים, שאתה שומע את הבכי, ומי יכול לסבול קול הצעקה של המלכות שהיא צועקת את הצעקה עד לב השמים - אתה נמצא בתוך זה, נתנו לנו את זה, אנחנו נמצאים בתוך זה, אז עכשיו גם אל תחכה שיראו לך גם כן את השמחה, אתה לבד צריך, כמו שאתה לבד נמצא ב"איה" ואתה חושב שאתה לבד עשית את ה"איה", ואתה נמצא במקום קשה, והקב"ה הנהיג שאנחנו נחיה בתוך זה, ואתה צריך לעשות לבד את השירה.

אתה צריך לקחת את ההסתרה הזו ולהגיד: 'אני מודה לך, אני מודה לך על זה, ואני שמח בכך אף על פי כן, ואני שמח במה שאתה כן עושה איתי, במה שאתה כן נמצא', אז אתה הופך את הדבר

אבל מי שמבין יותר את ה"פי-שניים" של הצדיק, מה שהצדיק באמת רוצה: 'אל תסתכלו עלי שאני נראה כזה שבור, אני נראה מאוים, תסתכלו על זה שאני רוצה שאתם תעשו את החלק של השמחה, את החלק של ההתחזקות, שאתם תתחזקו לבד. אל תחכו שמישהו אחר יחזק אתכם'.

הכי קשה לדבר הכי טוב, אבל אם תחכה שיעשו לך את זה, אז זה לא יהיה, כי הקב"ה עכשיו רוצה שאנחנו נעשה את הכל, גם שכביכול אנחנו נסתתר ב"איה" שאנחנו ניפול ל"איה", וגם שאנחנו נעשה מ"איה" נעשה את השמחה הכי גדולה בעולם, וזה יהיה הגאולה.

זה לבד יהיה הגאולה. לא שאנחנו נחכה שהקב"ה ישמח אותנו, אם אנחנו לא נגיד "ואהבת לרעך כמוך" – שנאהב את הרע, "כי כמוך אני ה'", אז זה לא יהיה. אנחנו לבד צריכים לעשות את שתי הפעולות.

זה מרומז גם בהמעשה של יום השישי (בסיפורי מעשיות, מעשה מז' בעטלירס), שכתוב שהיא (הבת מלכה) נכנסה בה עשרה מיני חיצים, וע"ז אומר רבי נתן בהלכות ראש השנה, שעשרה מיני חיצים זה "איה", שהאדם נכנס לתוך עשרה מיני חיצים הוא מרגיש "איה", הוא מרגיש גרוע, הוא מרגיש שהקב"ה לא נמצא, ואף על פי כן הוא צריך להגיד לה': "אז ישיר משה את השירה הזאת", נפלתי לתוך עשר חומות של מים, לתוך עשרה מיני חיצים, אבל אני עושה מזה שירה'.

רבי נתן אומר שזה כל התיקון של ראש השנה. שבראש השנה הצדיק עושה שהאדם גם ירגיש את ה"איה" – גם ירגיש את הצעקה, זה מה שהצדיקים עושים שעכשיו יהיה מצב של צעקה שכל העולם צועק לה' "איפה אתה", אבל רק יחידי סגולה מבינים שאסור להישאר בתוכו.

תתחזקו לבד. אל תחכו שמישהו אחר יחזק אתכם

מי שהוא לא צדיק, מי שהוא פשוט, הוא צועק "איה" – כבר אלפיים שנה צועקים "איה", והוא כקורא קול במדבר. מי שהוא יותר צדיק צועק "איה" והוא מנסה להיות יותר צדיק, ומי שהוא יותר צדיק הוא צועק באמת "איה", אבל מהצעקה של "איה" הוא יכול ליפול לשאול תחתית, למה, כי הוא צועק "איה" וכמה אפשר לצעוק ולהיות במצב שאני לא רואה בחזרה שהקב"ה עונה לי.

אבל מי שמבין יותר את ה"פי-שניים" של הצדיק, מה שהצדיק באמת רוצה: 'אל תסתכלו עלי שאני נראה כזה שבור, אני נראה מאוים, תסתכלו על זה שאני רוצה שאתם תעשו את החלק של השמחה, את החלק של ההתחזקות, שאתם תתחזקו לבד. אל תחכו שמישהו אחר יחזק אתכם'.

זה הסוד של רבי נתן: 'אל תחכה שמישהו יגיד לך עכשיו "תתחזק" – אלא תייצר לבד את ההתחזקות, תייצר לבד את השמחה, תגיד להשי"ת שאף על פי כן אני שר לך, אני מזמר לך'.

וזה פורים. שמרדכי עלה למקום הזה של המאמר הסתום, הוא עלה למקום שמצד אחד זועקים זעקה גדולה ומרה, ומתוך הזעקה הגדולה והמרה – ליהודים היתה אורה ושמחה. לעינינו זה

נראה שזה היה סיפור, כך וכך היה... לא, זה הנהגה, "עכשיו כל ההתחלות מפורים" הכוונה שהאדם צריך להיכנס לתוך הצעקה, ומתוך שם לגלות, לדעת שאפילו שהקב"ה מתנהג אלי ב"איה" והוא לא רוצה אותי, ואני גם לא רוצה אותו, ואני צועק "איה" בברוגז, ישר אחרי הברוגז אני אומר לה': 'אף על פי שאתה "איה" ואני "איה", אף על פי כן אני נשאר רק אליך.

כל ה"איה", כל זה שהקב"ה מתנהג איתנו ב"איה", הוא רוצה הכל כדי שאנחנו נעשה את החלק שלנו, הוא רוצה שאנחנו נראה לו איך שאנחנו – אפילו שהוא מסתתר ואנחנו מסתתרים – אנחנו אומרים: 'אף על פי כן אני שר לפניך, אני מודה לפניך, ואני אומר שאתה כן נמצא פה', אז מתחיל הישועה, אז זה פורים.

אז ממילא זה הישועה הכי גדולה בעולם, שאפילו שהקב"ה עשה את הדבר הכי קשה בעולם, שזה "איה", שהוא מסתתר מאיתנו, ומגלים שם את השמחה, אז זה המאמר סתום. כשהגאולה תגיע, אז יתגלה המאמר סתום בעולם, יתגלה שאנחנו עשינו, אנחנו שיפצנו ועיבדנו את המאמר הסתום.

ה"מאמר הסתום" איך שזה ככה, בלי שעם ישראל מטפלים בו, משם בא כל האפיקורסות והרשעות של העולם, אבל אם עם ישראל יתחיל לטפל במאמר הסתום, מרכזי הצדיק ואסתר המלכה מתחילים לגלות את המאמר הסתום, הם עושים שמהצעקה הכי גדולה בעולם יוצאת השמחה הכי גדולה בעולם.

וזה פורים: בפורים כל אחד מייצר לבד. אם כל אחד ישב לבד בפורים, ויעשה סעודה יפה ולא ישלח מנות ולא יעשה שמח ברחוב, אז הצעקה תישאר צעקה. אבל אם כל אחד ילך בחוץ ואומר: 'לא, אני כן שמח, אני כן שמח, אני יודע שהשי"ת כן נמצא פה'... הוא לא יחכה שהקב"ה יראה לו את זה - בשביל זה פורים יותר חשוב מכל המועדים. בכל המועדים הקב"ה עושה את זה, בפורים אנחנו עושים את זה, "ליהודים" הייתה אורה ושמחה - הם עושים את השמחה, לא הקב"ה, אלא הקב"ה רוצה שאנחנו ניצר מהמאמר סתום שהוא עשה לנו, ואנחנו נמצאים שם ואנחנו חושבים שאנחנו לא בסדר, אנחנו נגיד לה': 'לא, אנחנו שמחים'.

בפורים כל אחד מייצר לבד את השירה מתוך הצעקה

וזה פורים: בפורים כל אחד מייצר לבד. אם כל אחד ישב לבד בפורים, ויעשה סעודה יפה ולא ישלח מנות ולא יעשה שמח ברחוב, אז הצעקה תישאר צעקה. אבל אם כל אחד ילך בחוץ ואומר: 'לא, אני כן שמח, אני כן שמח, אני יודע שהש"ת כן נמצא פה'... הוא לא יחכה שהקב"ה יראה לו את זה - בשביל זה פורים יותר חשוב מכל המועדים. בכל המועדים הקב"ה עושה את זה, בפורים אנחנו עושים את זה, "ליהודים" הייתה אורה ושמחה - הם עושים את השמחה, לא הקב"ה, אלא הקב"ה רוצה שאנחנו ניצר מהמאמר סתום שהוא עשה לנו, ואנחנו נמצאים שם ואנחנו חושבים שאנחנו לא בסדר, אנחנו נגיד לה: 'לא, אנחנו שמחים'.

אז אדם מתחיל להרגיש. זה אומר רבי אברהם בן רבי נחמן זי"ע שזה חצות, שאדם קם בחצות הלילה: חוץ מזה שצריכים לקום ממש בנקודת חצות, זה מושג שהאדם נכנס לצעקה.

האדם מפחד מחצות, הוא מפחד מהצעקה הגדולה, למה, כי הוא לא קיבל מהצדיק את החלק השני, שעיקר הצעקה כדי שאחרי הצעקה אני יתחיל להגיד "לא" לה: 'אף על פי כן אני יודע שאתה כן נמצא, ואתה כן טוב, ואתה כן...' - במסירות נפש... יש אנשים שאצלם מסירות נפש זה להגיד את הצעקה, הם גדלים יותר על שמחה, אבל רוב העולם כבר נכנס לעצבות, כבר נכנס לצער, צריכים לעשות מסירות נפש להביא מתוך הצער הזה, להביא את השמחה.

אז יבוא משיח, זה נקרא משיח, משיח יעשה שאנחנו נעשה שמחה מתוך המאמר סתום. מתוך המאמר סתום שכל הקליפות הקשות ינקו באחרית הימים, אנחנו אומרים להם: 'לא, אתם גם מתוקנים, אתם משתלשלים מהמאמר הסתום כי אתם רוצים את הצעקה של הציפורים, אתם רוצים להנציח וישאר רק צעקה, לא, יש שמחה של הציפורים, יש שמחה שבסוף הכל יתגלה, שהכל היה לטובה, כדי שעם ישראל יגלה מתוך המאמר הסתום את השמחה'.

אז יוצא, שעיקר מה שהאדם קם חצות והוא מתבודד, הוא כדי שאחרי זה הוא יקבל את השמחה שלו, ועיקר העבודה של האדם אצל הצדיק, להתבודד ולהיות בשברון לב, כדי שאחרי זה הוא ישתדל לגלות את השמחה.

אז יבוא משיח, זה נקרא משיח, משיח יעשה שאנחנו נעשה שמחה מתוך המאמר סתום. מתוך המאמר סתום שכל הקליפות הקשות ינקו באחרית הימים, אנחנו אומרים להם: 'לא, אתם גם מתוקנים, אתם משתלשלים מהמאמר הסתום כי אתם רוצים את הצעקה של הציפורים, אתם רוצים להנציח וישאר רק צעקה, לא, יש שמחה של הציפורים, יש שמחה שבסוף הכל יתגלה, שהכל היה לטובה, כדי שעם ישראל יגלה מתוך המאמר הסתום את השמחה'.

לקבלת גליונות "שיח חברים":
א"ל: a1700706702@gmail.com